

INFORMACIJA

o zaključivanju

Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Albanije o saradnji u oblasti odbrane

Crna Gora i Republika Albanija uspostavile su diplomatske odnose 01. avgusta 2006. godine, nepuna dva mjeseca nakon obnove nezavisnosti države Crne Gore, što je predstavljalo značajan doprinos regionalnoj stabilnosti i razvoju dobrosusjedskih odnosa, uz viziju sadržajne buduće bilateralne saradnje.

Kada je oblast odbrane u pitanju, bilateralna saradnja između Crne Gore i Republike Albanije odvija se na osnovu *Memoranduma o razumijevanju u oblasti odbrane* koji je potpisan 03. jula 2008. godine, u Podgorici, od strane tadašnjih ministara odbrane, Bora Vučinića i Gazmenda Okete. Međutim, imajući u vidu bitno promijenjene međunarodne okolnosti, prevashodno činjenicu da su i Crna Gora i Republika Albanija u međuvremenu postale članice NATO, javila se potreba za potpisivanjem novog, ažuriranog *Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Albanije o saradnji u oblasti odbrane*.

Memorandumom se definišu domeni saradnje u sklopu odbrambene bilateralne saradnje, kao što je razmjena iskustava kada je u pitanju planiranje odbrane, obuka pripadnika oružanih snaga, iskustva u domenu traganja i spašavanja, zajednička preduputna obuka kada je učešće u NATO mirovnim misijama u pitanju, i slično. Takođe je predviđena realizacija susreta na visokom nivou, kao što su sastanci ministara odbrane, načelnika generalštabova, te susreti predstavnika mornarica i vazduhoplovstva.

Dokumentom je predviđeno i potpisivanje planova bilateralne saradnje u domenu odbrane na godišnjem nivou, definisan status civilnog i vojnog osoblja jedne države na teritoriji druge države, te utvrđeno da će se klasifikovani materijali i informacije prosljeđivati isključivo odgovarajućim zvaničnim kanalima nadležnih organa.

U cilju unaprjeđenja pravne osnove za dalji razvoj bilateralnih odnosa Crne Gore i Republike Albanije u domenu odbrane, te imajući u vidu da zaključivanje predmetnog Memoranduma ne zahtijeva izdvajanje sredstava iz budžeta države Crne Gore, kao ni izmjenu crnogorskog zakonodavstva, predlažemo da Vlada Crne Gore donese sledeće:

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

IZMEĐU

MINISTARSTVA ODBRANE

CRNE GORE

I

MINISTARSTVA ODBRANE

REPUBLIKE ALBANIJE

O

SARADNJI U OBLASTI ODBRANE

Ministarstvo odbrane Crne Gore i Ministarstvo odbrane Republike Albanije (u daljem tekstu „Strane”);

Smatrajući da je saradnja na polju odbrane vitalni element bezbjednosti i stabilizacije i od posebnog značaja za saradnju prilikom preoblikovanja, uspostavljanja i unapređivanja sistema bezbjednosti u regionu;

Priznajući fundamentalnu ulogu Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (u daljem tekstu: „NATO”) u obezbjeđenju međunarodnog mira i bezbjednosti;

Uzimajući u obzir odredbe Sjevernoatlantskog ugovora, zaključenog u Vašingtonu 4. aprila 1949. godine,

Uzimajući u obzir odredbe Sporazuma između država članica Sjevernoatlantskog ugovora o pravnom položaju njihovih snaga, zaključenog u Londonu 19. juna 1951. godine (u daljem tekstu „NATO SOFA”),

Dajući naglasak na potrebu razvoja sveobuhvatne saradnje, uključujući njeno unapređenje u oblasti odbrane između Vojske Crne Gore i Oružanih snaga R. Albanije;

Strane su se sporazumjele o sljedećem:

ČLAN 1 **Svrha i područje primjene**

1. Ovaj Memorandum o razumijevanju navodi opšte odredbe o saradnji u oblasti odbrane, između Strana, zasnovane na principima jednakosti, partnerstva i obostrane koristi.
2. Saradnja između Strana u okviru ovog Memoranduma o razumijevanju će se odvijati u skladu sa njihovom nadležnošću, njihovim nacionalnim zakonima, opštepriznatim principima i normama međunarodnog prava i međunarodnim obavezama Crne Gore i Republike Albanije.
3. Saradnja u oblasti odbrane razvijaće se u oblastima i oblicima identifikovanim u ovom Memorandumu o razumevanju.

ČLAN 2 **Definicije**

U smislu ovog Memorandum o razumijevanju:

1. „Saradnja” je saradnja na polju odbrane;
2. „Vojno osoblje” su pripadnici oružanih snaga država potpisnica;
3. „Civilno osoblje” su civilni službenici Oružanih snaga država potpisnica;
4. „Strana pošiljalac” je Strana koji upućuje svoje osoblje na državnu teritoriju druge Strane u skladu sa odredbama ovog Memoranduma o razumijevanju;

5. „Strana primalac“ je Strana koji prima osoblje Strane pošiljaoca, u skladu sa odredbama ovog Memoranduma o razumijevanju.

ČLAN 3 **Oblasti saradnje**

1. Saradnja između Strana može uključivati sljedeće oblasti:
  - a) Razmjena iskustava u oblasti planiranja odbrane u državama obje Strane, organizacije oružanih snaga, strukture vojnih jedinica i logističke podrške, kadrovske politike i upravljanja;
  - b) funkcionisanje oružanih snaga u demokratskom društvu, uključujući implementaciju odredbi međunarodnih ugovora na poljima odbrane, bezbjednosti i kontrole naoružanja;
  - c) vojno obrazovanje i obuku vojnog osoblja, uključujući primjenu savremenih tehničkih sredstava u procesu obrazovanja i obuke, kao i zajedničku pred - obuku pripadnika oružanih snaga i jedinica za učešće u NATO misijama, operacijama i aktivnostima;
  - d) pitanja u vezi sa sigurnošću razmijenjenih klasifikovanih informacija;
  - e) aktivnosti u domenu traganja i spašavanja (SAR);
  - f) vojne nauke i istraživanja;
  - g) vojnu geografiju, hidrografiju, metrologiju i okeanografiju;
  - h) inicijative na polju naoružanja i vojne opreme, uključujući obezbjeđivanje modernog naoružanja i vojne opreme oružanim snagama država potpisnica, istraživanje i razvoj, održavanje i remont naoružanja i opreme;
  - i) tehničke aspekte modernizacije naoružanja i vojne opreme kojom su opremljene Oružane snage država potpisnica;
  - j) primjena informacionih sistema, informacionih i komunikacionih tehnologija u oružanim snagama država potpisnica;
  - k) vojna medicina;
  - n) pravna pitanja na polju odbrane;
  - o) vojna istorija i muzeji;
  - p) kulturne i sportske aktivnosti;
  - q) skladištenje i bezbjedno upravljanje municijom.

2. Konkretna pitanja u vezi sa saradnjom u gore navedenim oblastima i drugim obostrano dogovorenim oblastima biće riješena posebnim aranžmanima i dodatnim protokolima zaključenim između adekvatne organizacije i preduzeća Strana.

ČLAN 4 **Oblici saradnje**

1. Saradnja između Strana ostvarivaće se naročito u u sljedećim oblicima:
  - a) Posjetama na nivou ministara odbrane, političkih direktora, načelnika odbrane/generalštabova, načelnika armije, vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane, mornarice i drugih zvaničnika ministarstava odbrane i oružanih snaga država potpisnica;
  - b) razmjenama iskustava na ekspertskom nivou;
  - c) političko-vojnih konsultacija, konferencija i seminara;
  - d) sastancima između delegacija odbrane/generalštabova, u cilju razmjene informacija o razvoju Oružanih snaga država potpisnica i definisanja uslova saradnje;
  - e) studija i praktične obuke na višim vojnim akademijama i vojnim istraživačko-razvojnim institucijama, razmjena predavanja i pripravnika iz različitih oblasti;
  - f) stručnih savjeta i pomoći posebno u naručivanju, istraživanju i razvoju, generalnom remontu i renoviranju naoružanja i opreme za potrebe oružanih snaga;
  - g) obilazak brodova u lukama;
  - h) učešće posmatrača u vojnim vežbama i mirovnim misijama i operacijama humanitarne pomoći;
  - i) razmjenu informacija i dokumentacije i materijala za obuku;
  - j) organizacija i učešće na kulturnim i sportskim događajima.
2. Strane će održavati konsultacije o pitanjima od zajedničkog interesa u zavisnosti od potrebe.
3. Strane mogu ovlastiti i druga njima podređena tijela da održavaju kontakte i učestvuju u implementaciji odredbi ovog Memoranduma o razumijevanju.

ČLAN 5 **Godišnji planovi saradnje**

1. Osnova saradnje za datu godinu je obostrano prihvaćen godišnji plan saradnje.
2. Podnesci i prijedlozi godišnjeg plana saradnje biće dostavljeni do prvog oktobra tekuće godine za narednu godinu za koju se plan priprema.
3. Ovlašćeni predstavnici Strana će usaglasiti i potpisati Godišnji plan saradnje do prvog decembra tekuće godine za narednu godinu za koju se plan priprema.
4. Godišnji plan saradnje će precizirati određene poduhvate, njihove oblike, datume i mjesta i broj učesnika, kao i nadležne organe Strana.
5. Odobreni godišnji planovi saradnje mogu se mijenjati u svako doba uz zajednički pristanak Učesnika.

ČLAN 6

Status snaga i civilnog osoblja

Odredbe NATO SOFA definišu status snaga i civilnog osoblja Strana za vrijeme njihovog prisustva na teritoriji države druge Strane radi učešća u aktivnostima u okviru ovog Memoranduma o razumijevanju.

ČLAN 7

Zaštita klasifikovanih informacija

Strane se obavezuju da će koristiti i čuvati svaki povjerljivi materijal ili informacije kojima mogu imati pristup u okviru ovog Memoranduma o razumijevanju u skladu sa nacionalnim zakonima Strana i propisima o zaštiti povjerljivih informacija.

Svaka će Strana tajnim podacima primljenim od druge Strane dati nivo tajnosti najmanje jednak onom koji daje svojim povjerljivim podacima ekvivalentnog nivoa.

Klasifikovani materijal i informacije će se prenositi samo službenim kanalima između nadležnih organa Strana.

Bilo koji povjerljivi materijal ili informacija primljena u svrhu implementacije odredbi ovog Memoranduma o razumijevanju ne smije se objaviti ili objelodaniti trećim licima, bez prethodnog pismenog odobrenja Strane porijekla.

ČLAN 8

Finansijski aspekti

Finansiranje aktivnosti saradnje vršiće se u skladu sa sljedećim principima:

1. Strana pošiljalac će obezbijediti i pokriti troškove:
  - a) putovanja na i sa državne teritorije Strane primaoca;
  - b) obavezno osiguranje osoblja, uključujući zdravstveno osiguranje i osiguranje od povreda;
  - c) potrebne dokumente za ulaz i izlaz s državne teritorije Strane primaoca;
2. Strana primalac će obezbijediti i pokriti troškove:
  - a) Hrane i smeštaja;
  - b) Prevoza u okviru programa posjete;
  - c) urgentne medicinske pomoći.
3. Strana primalac, u hitnom slučaju, obezbijediće vojnom i civilnom osoblju Strane pošiljaoca medicinsku i stomatološku njegu. Troškove ove njege Strana pošiljalac će nadoknaditi Strani primaocu u roku od 30 dana od prijema vaučera.
4. Strane se mogu dogovoriti o drugim finansijskim principima osim onih navedenih u stavu 1. putem posebnih sporazuma i dodatnih protokola.

5. Finansijski aranžmani koji se odnose na studiranje na vojnoobrazovnim ustanovama ili vojnim akademijama, kao i na izvođenje vojnih vježbi, obuke ili mirovnih operacija, utvrđuju se posebnim sporazumom.

ČLAN 9 **Sporovi**

1. Ovaj Memorandum o razumijevanju neće uticati na obaveze koje Strane mogu imati u skladu sa drugim međunarodnim sporazumima u kojima su takode Strane.
2. Ovlašteni predstavnici Strana će odmah riješiti bilo koje sporove između Strana koji mogu nastati u vezi sa tumačenjem i implementacijom ovog Memoranduma o razumijevanju, i neće se upućivati na rješavanje bilo kojim međunarodnim sudovima ili trećoj strani.

ČLAN 10 **Stupanje na snagu i izmjene i dopune**

1. Ovaj Memorandum o razumijevanju stupa na snagu dtumom njegovo potpisivanja.
2. Ovaj Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Albanije o saradnji u domenu odbrane, potpisan 3. jula 2008. godine, prestaje da važi na dan potpisivanja ovog Memoranduma o razumijevanju.
3. Ovaj Memoandum je zaključen na neodređeni vremenski period i može biti poništen u bilo kojem trenutku po zahtjevu jedne od Strana, podnijetim u pisanoj formi, uz saglasnost obje Strane. Ovaj Memoandum će biti okončan 6 mjeseci nakon prijema notifikacije od druge Strane.
4. Ovaj Memorandum o razumijevanju može biti izmijenjen i dopunjen u bilo koje vrijeme, u pisanoj formi, uz saglasnost Strana. Izmjene i dopune stupaju na snagu u skladu sa odredbama stava 1 ovog člana.

Potpisano u _____ dana _____ u po dva originalna primjerka na crnogorskom, albanskom i engleskom jeziku. U slučaju razlika u interpretaciji, prevaguće verzija na engleskom jeziku.

ZA
MINISTARSTVO ODBRANE
CRNE GORE

ZA
MINISTARSTVO ODBRANE
REPUBLIKE ALBANIJE

MEMORANDUMI MIREKUPtimi

NDËRMJET

MINISTRISË SË MBROJTJES

TË MALIT TË ZI

DHE

MINISTRISË SË MBROJTJES SË

REPUBLIKËS SË SHQIPERISË

NË LIDHJE ME

BASHKËPUNIMIN NË FUSHËN E MBROJTJES

Ministria e Mbrojtjes e Republikës së Shqipërisë dhe Ministria e Mbrojtjes së Malit të Zi, të referuara në vijim si “Palët”:

Duke e konsideruar bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes si një element jetik të sigurisë dhe stabilitetit dhe me rëndësi të veçantë për bashkëpunimin në reformatim, vendosjen dhe përmirësimin e sistemit botëror të sigurisë;

Duke njohur rolin themelor të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut , të referuar në vijim si NATO, në garantimin e paqes dhe sigurisë ndërkombëtare;

Duke pasur parasysh dispozitat e Traktatit të Atlantikut të Veriut, të bërë në Uashington më 4 prill 1949,

Duke pasur parasysh dispozitat e Marrëveshjes ndërmjet Palëve në Traktatin e Atlantikut të Veriut lidhur me statusin e forcave të tyre, të bërë në Londër, më 19 qershor 1951 (NATO SOFA),

Duke i vënë theksin nevojës për të zhvilluar një bashkëpunim gjithëpërfshirës, duke përfshirë zgjerimin e tij në fushën e mbrojtjes ndërmjet Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë dhe Forcave të Armatosura të Malit të Zi;

Palët kanë rënë dakord si më poshtë:

NENI 1

Qëllimi dhe fusha e veprimit

1. Ky Memorandum Mirëkuptimi përshkruan dispozitat e përgjithshme në lidhje me bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes, ndërmjet Palëve, bazuar në parimet e barazisë, partneritetit dhe përfitimit reciprok.
2. Bashkëpunimi ndërmjet palëve në kuadrin e këtij Memorandumi Mirëkuptimi do të kryhet në përputhje me kompetencën e tyre, ligjet e tyre kombëtare, parimet dhe normat e njohura përgjithësisht të së drejtës ndërkombëtare dhe angazhimet ndërkombëtare të Malit të Zi dhe Republikës së Shqipërisë.
3. Bashkëpunimi i mbrojtjes do të zhvillohet në fushat dhe format e identifikuar në këtë Memorandum Mirëkuptimi.

NENI 2

Përkufizimet

Për qëllim përdorimi të këtij Memorandumi Mirëkuptimi:

1. “Bashkëpunim” nënkupton bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes.
2. “Personeli ushtarak” nënkupton anëtarët e Forcave të Armatosura të Shteteve Palë.
3. “Personel civil” nënkupton punonjësit civilë të Forcave të Armatosura të Shteteve Palë.
4. “Palë dërguese” nënkupton një Palë që dërgon personelin e saj në territorin e shtetit të palës tjetër në përputhje me dispozitat e këtij Memorandumi Mirëkuptimi.

5. "Pala Pritëse" nënkupton një Palë që pranon personelin e palës dërguese në përputhje me dispozitat e këtij Memorandumi Mirëkuptimi.

NENI 3

Fushat e Bashkëpunimit

1. Bashkëpunimi ndërmjet Palëve mund të përfshijë fushat e mëposhtme:
  - a) shkëmbimin e përvojës në fushën e planifikimit të mbrojtjes në shtetet e të dyja Palëve, organizimin e forcave të armatosura, strukturën e njësive ushtarake dhe mbështetjen logjistike, politikën dhe menaxhimin e personelit;
  - b) funksionimin e forcave të armatosura në shoqërinë demokratike, duke përfshirë zbatimin e dispozitave të traktateve ndërkombëtare në fushën e mbrojtjes, sigurisë dhe kontrollit të armëve;
  - c) arsimimin ushtarak dhe trajnimin e personelit ushtarak, duke përfshirë aplikimin e mjeteve moderne teknike në procesin e edukimit dhe trajnimit si dhe trajnime të përbashkëta të personelit dhe njësive që përgatiten për pjesëmarrje në misionet, operacionet dhe aktivitetet e NATO-s;
  - d) çështjet që lidhen me sigurinë e informacionit të klasifikuar të shkëmbyer;
  - e) aktivitetet e shërbimeve të kërkim-shpëtimit;
  - f) shkenca dhe kërkimi ushtarak;
  - g) gjeografia ushtarake, hidrografia, metrologjia dhe oqeanografia;
  - h) iniciativat në fushën e armatimit dhe pajisjeve ushtarake, duke përfshirë sigurimin e armatimit dhe pajisjeve moderne ushtarake për forcat e armatosura të Shteteve Palë, kërkimin dhe zhvillimin, mirëmbajtjen dhe riparimin e armatimit dhe pajisjeve;
  - i) aspektet teknike të modernizimit të armatimit dhe pajisjeve ushtarake me të cilat janë pajisur Forcat e Armatosura të Shteteve Palë;
  - j) aplikimi i sistemeve të informacionit, teknologjive të informacionit dhe komunikimit për forcat e armatosura të Shteteve Palë;
  - k) mjekësi ushtarake;
  - l) çështjet ligjore në fushën e mbrojtjes;
  - m) historia ushtarake dhe muzetë;
  - n) aktivitete kulturore dhe sportive;
  - o) shkatërrimi i rezervave dhe menaxhimi i sigurisë së municioneve.
2. Çështjet specifike që kanë të bëjnë me bashkëpunimin në fushat e përmendura më lart dhe në fushat e tjera të dakorduara reciprokisht do të zgjidhen nëpërmjet marrëveshjeve të veçanta dhe protokolleve shtesë të lidhura ndërmjet organizatës adekuate dhe ndërmarrjeve të Palëve.

NENI 4

Format e Bashkëpunimit

1. Bashkëpunimi ndërmjet Palëve do të kryhet, veçanërisht në format e mëposhtme:
  - a) takimet e Ministrave të Mbrojtjes, Drejtorëve të Politikave të Mbrojtjes, Shefave të Shtabit/Shtabeve të Përgjithshme, drejtuesve të Forcave Tokësore, Forcave Ajrore dhe të

- mbrojtjes ajrore, marinës dhe zyrtarëve të tjerë të Ministrive të Mbrojtjes dhe Forcave të Armatosura të Shteteve Palë;
- b) shkëmbimi i përvojës në nivele ekspertësh;
  - c) konsultime politiko-ushtarake, konferenca dhe seminare;
  - d) takime ndërmjet delegacioneve të mbrojtjes/shtabeve të përgjithshme, me qëllim shkëmbimin e informacionit mbi zhvillimin e Forcave të Armatosura të Shteteve Palë dhe përcaktimin e kërkesave të bashkëpunimit;
  - e) studime dhe trajnime praktike në akademitë e larta ushtarake dhe institucione kërkimore-zhvilluese ushtarake, shkëmbim leksionesh dhe kursantësh në fusha të ndryshme;
  - f) këshilla dhe asistencë ekspertësh në veçanti, në bërjen e kërkesave dhe porositve, kërkimin dhe zhvillimin, riparimin dhe rinovimin e armatimit dhe pajisjeve për nevojat e forcave të armatosura;
  - g) vizita në portet e anijeve;
  - h) pjesëmarrja e vëzhguesve në stërvitjet ushtarake dhe në misionet paqeruajtëse dhe operacionet e ndihmës humanitare;
  - i) shkëmbimin e informacionit dhe dokumentacionit dhe materialeve trajnuese;
  - j) organizimi dhe pjesëmarrja në veprimtari kulturore dhe sportive.
2. Palët do të zhvillojnë konsultime për çështje me interes të përbashkët në varësi të nevojës.
  3. Palët mund të autorizojnë gjithashtu organe të tjera në varësi të tyre të mbajë kontakte dhe të marrin pjesë në zbatimin e dispozitave të këtij Memorandumi Mirëkuptimi.

NENI 5

Planet Vjetore të Bashkëpunimit

1. Baza e bashkëpunimit për një vit të caktuar është një pranim reciprok i planit vjetor të bashkëpunimit.
2. Parashtrimet dhe propozimet për planin vjetor të bashkëpunimit do të bëhen deri më 1 tetor të vitit aktual për vitin për të cilin është përgatitur plani.
3. Plani vjetor i bashkëpunimit do të miratohet dhe nënshkruhet nga përfaqësues të autorizuar të palëve deri në dhjetorin e parë të viti në vazhdim viti për të cilin është përgatitur plani.
4. Plani vjetor i bashkëpunimit do të specifikojë ndërmarrje të veçanta, format e tyre, datat dhe vendet dhe numri i pjesëmarrësve, si dhe autoritetet kompetente të palëve.
5. Planet vjetore të bashkëpunimit të dakorduara mund të ndryshohen me pëlqimin e palët.

NENI 6

Statusi i forcave dhe personelit civil

Statusi i forcave dhe personelit civil të Palëve gjatë pranisë së tyre në territorin e Shtetit të Palës tjetër me qëllim pjesëmarrjen në aktivitetet në kuadër të këtij Memorandumi Mirëkuptimi, përcaktohet nga dispozitat e Marrëveshjes midis Shteteve Palë të Traktatit të Atlantikut të Veriut dhe shtetet e tjera që marrin pjesë në Partneritetin për Paqe në lidhje me statusin e forcave të tyre dhe Protokollin e tij Shtesë, i bërë në Bruksel më 19 qershor 1995.

NENI 7

Mbrojtja e informacionit të klasifikuar

Palët angazhohen për të përdorur, për të trajtuar mbrojtjen e çdo materiali të klasifikuar ose informacion në të cilin ata mund të kenë akses në kuadër të këtij Memorandumi Mirëkuptimi në përputhje me Ligjet dhe rregulloret kombëtare të palëve për mbrojtjen e informacionit të klasifikuar.

Secila Palë i ofron informacionit të klasifikuar të marrë nga Pala tjetër të paktën të njëjtën mbrojtje siç i ka ofruar informacionit të saj të klasifikuar të nivelit të njëjtë.

Materialet dhe informacionet e klasifikuara do të transmetohen vetëm përmes kanalet zyrtare ndërmjet autoriteteve kompetente të Palëve.

Çdo material ose informacion i klasifikuar i marrë për zbatimin e dispozitave të këtij Memorandumi Mirëkuptimi nuk duhet ti lëshohet apo zbulohet palëve të treta, pa miratimin paraprak me shkrim të Palës së origjinës.

NENI 8

Financimi i Bashkëpunimit

Financimi i aktiviteteve të bashkëpunimit do të kryhet në përputhje me parimet e mëposhtme:

1. Pala dërguese do të sigurojë dhe mbulojë kostot e:
  - a) Udhëtimit për në dhe nga territori i Shtetit të Palës Pritëse;
  - b) Sigurimi i kërkuar i personelit, duke përfshirë sigurimin e shëndetit dhe dëmtimit;
  - c) Dokumentet e kërkuara nga autoritetet e Shtetit të Palës Pritëse për të hyrë dhe për të dalë nga territori i tij;
2. Pala pritëse do të sigurojë dhe mbulojë kostot e:
  - a) Ushqimi dhe akomodimi;
  - b) Transporti brenda programit të vizitës;
  - c) Shpenzimet urgjente të kujdesit shëndetësor.
2. Pala Pritëse, në rast emergjence, do të sigurojë personelit ushtarak dhe civil të Palës Dërguese kujdes mjekësor dhe dentar. Kostot e këtij kujdesi Pala Dërguese do të rimbursojë Palën Pritëse brenda 30 ditëve nga marrja e faturave.
3. Palët mund të bien dakord për parime të tjera financiare përveç atyre përmendur në paragrafin 1. nëpërmjet marrëveshjeve të veçanta dhe protokolleve shtesë.
3. Marrëveshjet financiare në lidhje me studimet në arsimin ushtarak institucionet apo akademitë ushtarake si dhe ato që lidhen me zhvillimin e stërvitjeve ushtarake, trainime ose operacionet e paqes do të përcaktohen në marrëveshje të veçantë.

NENI 9
Mosmarrëveshjet

1. Ky Memorandum Mirëkuptimi nuk do të ndikojë në angazhimet që palët mund të kenë sipas marrëveshjeve ndërkombëtare në të cilat ato janë gjithashtu palë.
2. Çdo mosmarrëveshje ndërmjet Palëve që mund të lindë në lidhje me interpretimin dhe zbatimin e këtij Memorandumi Mirëkuptimi, do të zgjidhet miqësisht ndërmjet Palëve me negociata dhe nuk do të dorëzohet për gjykim në asnjë gjykatë ndërkombëtare apo palë të tretë.

NENI 10
Dispozita përfundimtare

1. Ky Memorandum Mirëkuptimi do të hyjë në fuqi në datën e nënshkrimit të tij.
2. Memorandumi ndërmjet Ministrisë së Mbrojtjes së Republikës së Shqipërisë dhe Ministrisë së Mbrojtjes të Malit të Zi, në lidhje me bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes, nënshkruar më 03 korrik 2008, nuk do të ketë më efekt, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij Memorandumi Mirëkuptimi.
3. Ky Memorandum Mirëkuptimi lidhet për një periudhë kohore të pacaktuar. Ky Memorandum Mirëkuptimi mund të tërhiqet nga secila Palë, në çdo kohë, me shkrim. Ky Memorandum Mirëkuptimi ndërpritet 6 muaj pas marrjes së njoftimit nga Pala tjetër.
4. Ky Memorandum Mirëkuptimi mund të ndryshohet në çdo kohë, në formë të shkruar, me pëlqimin e Palëve. Ndryshimet hyjnë në fuqi sipas dispozitave të paragrafit 1 të këtij neni.

Nënshkruar ne Podgoricë më 27.02.2023, në dy origjinale, në gjuhën shqipe, malazeze dhe angleze, të gjitha tekstet njëloj të vlefshme. Në rast të dallimeve në interpretim, teksti në anglisht do të mbizotërojë.

PËR
MINISTRINË E MBROJTJES
TË MALIT TË ZI

PËR
MINISTRINË E MBROJTJES
TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

BETWEEN

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF MONTENEGRO**

AND

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF ALBANIA**

**CONCERNING
COOPERATION IN THE FIELD OF DEFENCE**

The Ministry of Defence of Montenegro and the Ministry of the Defence of the Republic of Albania, hereinafter referred to as "Parties";

Considering cooperation in the field of defence to be a vital element of security and stabilization and of particular significance for cooperation in reshaping, establishing and improving the region security system;

Acknowledging the fundamental role of the North Atlantic Treaty Organization hereinafter referred to as NATO, in ensuring international peace and security;

Having regard to the provisions of the North Atlantic Treaty, done at Washington on 4th of April 1949,

Having regard to the provisions of the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their forces, done in London, on 19th of June 1951 (NATO SOFA),

Giving emphasis to the need to develop comprehensive cooperation, including its enhancement in the area of defence between the Armed Forces of the Republic of Albania and the Armed Forces of Montenegro;

The parties have agreed as follows;

ARTICLE 1 Purpose and Scope

1. This Memorandum of Understanding outlines general provisions concerning defence cooperation, between the Parties, based on the principles of equality, partnership and mutual benefit.
2. The cooperation between the Parties within the framework of this Memorandum of Understanding will be carried out in accordance with their competence, their national laws, generally recognized principles and norms of international law and international commitments of Montenegro and the Republic of Albania.
3. Defence cooperation, shall be developed in the areas and forms identified in this Memorandum of Understanding.

ARTICLE 2 Definitions

For the purpose of this Memorandum of Understanding:

1. "Cooperation" means cooperation in the field of defence.
2. "Military personnel" means members of the Armed Forces of the States of the Parties.
3. "Civilian personnel" means the civilian employees of the Armed Forces of the States of the Parties.

4. "Sending Party" means a Party sending its personnel to the territory of the state of the other party in accordance with the provisions of this Memorandum of Understanding.
5. "Receiving Party" means a Party receiving the personnel of the sending party in accordance with the provisions of this Memorandum of Understanding.

ARTICLE 3

Areas of Cooperation

1. The cooperation between Parties may include the following areas:
  - a) exchange of experience in the field of defence planning in the states of the both Parties, organization of the armed forces, military units structure and logistic support, personnel policy and management;
  - b) functioning of armed forces in democratic society, including implementation of provisions of international treaties in fields of defence, security and arms control;
  - c) military education and training of the military personnel, including application of modern technical aids in education and training process, as well as common training of personnel and units preparing for participation in NATO missions, operations and activities
  - d) issues related to security of exchanged classified information ;
  - e) activities of Search and Rescue services;
  - f) military science and research;
  - g) military geography, hydrograph, metrology and oceanography;
  - h) initiatives in the field of armament and military equipment, including provision of modern armament and military equipment to the armed forces of the States of the Parties, research and development, maintenance and overhaul of armament and equipment;
  - i) technical aspects of modernization of the armament and military equipment which the Armed Forces of the States of the Parties are equipped with;
  - j) application of information systems, information and communication technologies to the armed forces of the States of the Parties;
  - k) military medicine;
  - l) legal issues in the field of defence;
  - m) military history and museums;
  - n) cultural and sporting activities;
  - o) stockpile destruction and ammunition safety management.
2. Specific issues related to the cooperation in the areas mentioned above and the other mutually agreed areas will be settled through separate arrangements and additional protocols concluded between the adequate organization and enterprises of the Parties.

ARTICLE 4
Forms of Cooperation

1. The cooperation between Parties will be carried out, in particular in the following forms:
  - a) meetings of Ministers of Defence, Defence Policy Directors, Chiefs of Defence/General Staffs, Chiefs of the Army, the Air and Air-Defence Forces, the Navy and the other officials of the Ministries of Defence and Armed Forces of the States of the Parties;
  - b) exchange of experience on expert levels;
  - c) political-military consultations, conferences and seminars;
  - d) meetings between delegations of Defence/ General Staffs, with the purpose of information exchange on the development of Armed Forces of the States of the Parties and defining cooperation requirements;
  - e) studies and practical training in higher military academies and military research and development institutions, exchange of lectures and trainees in different fields;
  - f) expert advice and assistance in particular, in placing orders, research and development, overhaul and refurbishment of armament and equipment for the needs of armed forces;
  - g) ports visits of ships;
  - h) participation of observers in military exercises and in peacekeeping missions and humanitarian relief operation;
  - i) exchange of information and documentation and training materials;
  - j) Organization of and participation in cultural and sports event.
2. The Parties will hold consultations on issues of mutual interest depending on the need.
3. The Parties may also authorize other bodies subordinated to them to maintain contacts and to participate in implementation of the provisions of this Memorandum of Understanding.

ARTICLE 5
Annual Cooperation Plans

1. The basis for cooperation for a given year is a mutually accepted annual cooperation plan.
2. Submissions and proposals to the annual cooperation plan will be made by the first of October of the year proceeding the year for which the plan is prepared.
3. The annual cooperation plan will be agreed and signed by the authorized representatives of the Parties by the first December of the year proceeding the year for which the plan is prepared.
4. The annual cooperation plan will specify particular undertakings, their forms, dates and places and number of participants as well as the competent authorities of the Parties.
5. The agreed annual cooperation plans may be amended by consent of the Parties.

ARTICLE 6
Status of forces and civilian personnel

The status of forces and civilian personnel of the Parties during their presence on the territory of the State of the other Party for the purpose of participation in activities within the framework of this Memorandum of Understanding, is defined by the provisions of the NATO SOFA.

ARTICLE 7
Protection of Classified Information

The Parties commit themselves to use, handle safeguard any classified material or information to which they may have access in the framework of the present Memorandum of Understanding in accordance with the Parties' national laws and regulation on protection of classified information. Each Party afford to classified information received from the other Party at least same protection as it provided to its own classified information of equivalent level.

Classified material and information will be transmitted only through official channels between the competent authorities of the Parties.

Any classified material or information received for the implementation of the provisions of the present Memorandum of Understanding may not be released or disclosed to third parties, without previous written approval of the originating Party.

ARTICLE 8
Financing aspects

The financing of cooperation activities shall be carried out in accordance with the following principles;

1. The sending Party shall provide and cover the costs of:
  - a) Travel to and from the territory of the State of the Receiving Party;
  - b) Required personnel insurance, including health and injury insurance;
  - c) Documents required by the authorities of the State of the Receiving Party to enter and to leave its territory;

2. The Receiving Party shall provide and cover the costs of:
  - a) Food and accommodation;
  - b) Transportation within the programmed of the visit;
  - c) Urgent health care expenses.

3. Receiving Party, in case of emergency, will provide the military and civilian personnel of the Sending Party with medical and dental care. The costs of this care the Sending Party will reimburse the Receiving Party within 30 days from receipt of the vouchers.
4. The Parties may agree on other financial principles than those mentioned in paragraph 1. Through separate agreements and additional protocols.
5. Financial arrangements related to studies at military education institutions or military academies as well as those related to conduct of military exercises, training or peace operations shall be defined in separate agreement.

ARTICLE 9 **Disputes**

1. This Memorandum of Understanding will not affect commitments that the parties may have under other the international agreements to which they also are a party.
2. Any disputes between the Parties which may arise in connection with the interpretation and implementation of this Memorandum of Understanding, will be resolved amicably between the Parties through negotiations and will not be submitted for adjudication to any international court or third party.

ARTICLE 10 **Final Provision**

1. This Memorandum of Understanding will come into effect on the date of it's signature.
2. The Memorandum between the Ministry of Defence of Montenegro and the Ministry of Defence of the Republic of Albania concerning cooperation in the Field of Defence, signed on 3rd July 2008 will cease to have effect on the day of coming into effect of this Memorandum of Understanding.
3. This Memorandum of Understanding is concluded for an indefinite period of time and may be denounced by either Party, anytime, in written form. This Memorandum of Understanding will be terminated 6 months after the receiving of the notification by the other Party.
4. Memorandum of Understanding may be amended any time, in written form, with the consent of the Parties. The amendments will enter into effect according to the provisions of the paragraph 1 of this Article.

Signed in _____ on _____ in two originals, in the Montenegrin, Albanian and English languages, all texts equally valid. In case of differences in interpretation, the English text will prevail.

**FOR
THE MINISTRY OF DEFENCE
OF MONTENEGRO**

**FOR
THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF ALBANIA**
